

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Turvapaikanhakijat ja koulutus – avaintietoa Unesco-kouluille

FT Leena Nissilä
Opetusneuvos, yksikön päällikkö
6.9.2017

Turvapaikanhakijat: syksy 2015

- Vuonna 2015 Suomeen tuli 32 400 turvapaikanhakijaa. Alaikäisiä oli 8 500, yksin tulleita alaikäisiä 2800.
- Taustalla useat pitkittyneet kriisit etenkin Lähi-idässä ja Afrikassa. Suurimmat Suomeen saapuneet ryhmät Irakista, Somaliasta, Albaniasta, Afganistanista ja Syyriasta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: Ohjausryhmän ja valmisteluryhmän asettaminen syksyllä 2015
  - Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset (OKM:n julkaisuja 2016:1)
  - Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset II (OKM:n julkaisuja 2017:5)

Vuonna 2016

- Vireille tulleet hakemukset 1.1. – 31.12.2016:
  - yhteensä 5657 hakijaa (2015: 32 476)
    - Irak 1247 (22 %)
    - Afganistan 757 (13 %)
    - Syyria 602 (11 %)
    - Somalia 432 (8 %)
    - Eritrea 279 (5 %)
- Yksintulleita alaikäisiä turvapaikanhakijoita 1.1.2016 – 31.12.2016 yhteensä 401
- Vuosittainen turvapaikanhakijamäärä on vaihdellut viimeisen 10 vuoden aikana pääsääntöisesti 3 000 ja 4 000 välillä

Oleskelulupapäätökset 2016

- Päätökset 1.1. – 31.12.2016:
päätöksiä yhteensä 28 208
  - myönteisiä 7745 (27 %)
  - kielteisiä 14 282 (51 %)
  - rauenneita 3855 (14 %)
  - tutkimatta jätettyjä 2326 (8 %)
- Alaikäisiä koskevia päätöksiä yhteensä 1824
  - myönteisiä 1570 (86 %)
  - kielteisiä 141 (8 %)
  - rauenneita ja tutkimatta jätettyjä (6 %)

Väestötilastoja

- **Ulkomaisten kansalaisia** noin 244 000 eli **4,3 %** väestöstä
- Suurimmat ulkomaalaisten ryhmät olivat **Viron** (51 500), **Venäjän** (31 000), **Irakin** (10 000), **Kiinan** (8 500) ja **Ruotsin** (8 000) kansalaiset.
- **Vieraskielisiä** eli muita kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia oli 353 993 eli **6,4 %** väestöstä. Suurimmat vieraskielisten ryhmät olivat **venäjänkieliset** (75 000), **vironkieliset** (49 000), **arabiankieliset** (21 700), **somalinkieliset** (19 000) ja englanninkieliset (18 700).
- Lähde: Väestö syntymämaan, kansalaisuuden ja äidinkielen mukaan 31.12.2016, Tilastokeskus.

Oppilaita/opiskelijoita

- Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui 5643 oppilasta (2016), vrt. edellisenä vuonna 3480
- Perusopetuksessa opiskeli vieraskielistä opiskelijoita 33 887, n. 6 % (2016)
  - suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan opiskeli 23 205 oppilasta (2016)
- Lukiossa opiskeli vieraskielisiä opiskelijoita 5703 (2016)
  - suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan opiskeli 1 200 opiskelijaa (2016)
- Ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskeli noin 19 000 vieraskielistä opiskelijaa (2015)

Maahanmuuttajien koulutus Suomessa: pääsääntöisesti valtavirtaistamista

- Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret osallistuvat samaan koulutukseen kuin muutkin ikätasoisensa, poikkeuksena
  - suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetus
  - oman äidinkielen opetus ja omakielinen opetus
  - oman uskonnon opetus
  - muu opiskelun tuki
- Lisäksi omat koulutusmuodot: perusopetukseen valmistava opetus, ja lukiokoulutukseen valmistava koulutus, kotoutumiskoulutus
- Pyrkimys vielä inklusiivisempaan suuntaan: VALMA-koulutus, luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen sisällyttäminen aikuisten perusopetukseen ja vapaaseen sivistystyöhön

Perusopetukseen valmistava opetus

- kuusivuotiaille ja oppivelvollisuusikäisille vieraskielisille oppilaille
- voidaan järjestää, ei kuntien velvollisuus
- opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä, samoin niiden koosta, (voidaan järjestää yhdellekin oppilaalle)
- 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia (vastaa yhden lukuvuoden oppimäärää)
- oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, edellytysten mukaan
- **rahoitus:** kustannukset korvataan opetuksen järjestäjille opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta oppilaiden läsnäolokuukausien mukaan (ei kuulu kuntien rahoitusosuuden piiriin)
- Vuoden 2018 alusta lähtien vain 6–17-vuotiaille

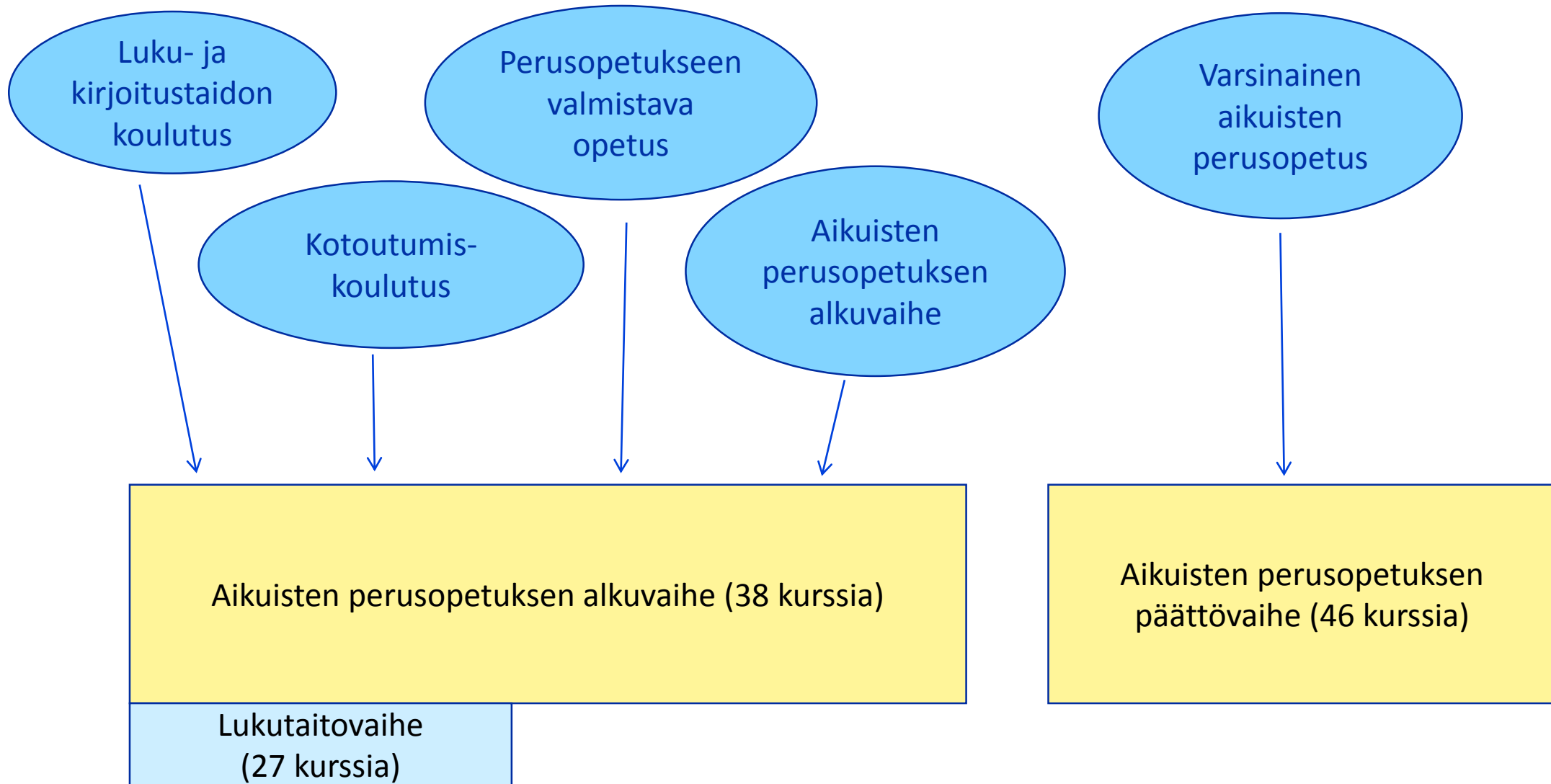

Perusopetus ja lukiokoulutus

- äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppimäärä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus
- oman äidinkielen opetus
  - * ei velvoitetta järjestää eikä osallistua
- oman uskonnon opetus
  - * järjestettävä, jos opetuksen järjestäjän kouluissa vähintään kolme, joiden huoltajat pyytävät
- muu opetuksen tuki
  - * tarvitaan eri oppiaineissa
- Rahoitus:
  - * korotettu asukasperusteinen valtionosuus vieraskielisistä
  - * Opetushallituksen erillinen valtionavustus suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen ja muun opetukseen tukeen kuusi vuotta perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen sekä oman äidinkielen opetukseen koko kouluajan

Aikuisten perusopetus uudistuu

- Tavoitteena yksi yhtenäinen opiskelupolku, kokonaiskesto enintään viisi vuotta
  - Alkuvaihe (ja siihen mahdollisesti sisältyvä lukutaitovaihe) ja päättövaihe
  - henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
  - aiempi osaaminen hyväksiluetaan, voi sisältää opiskelua muissa oppilaitoksissa sekä työelämään tutustumista
- Kokonaisuudistus, voimaan 1.1.2018→
  - Uusi lainsäädäntö
  - Uusi rahoitus
  - Uudet opetussuunnitelman perusteet
  - Uusia oppimateriaaleja
  - Tarjolla täydennyskoulutusta

Vapaan sivistystyön uusi maahanmuuttajakoulutus, 1.1.2018 alkaen

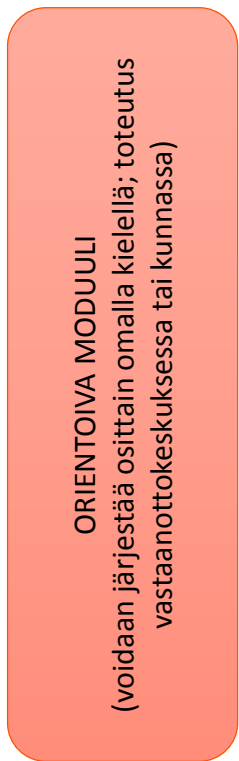
- Koulutusta toteuttavat kansalaisopistot, kansanopistot, opintokeskukset ja kesäyliopistot, valtionosuus 100 %
- Koulutuksen kohderyhmänä erityisesti henkilöt, jotka tarvitsevat joustavia ja/tai osa-aikaisia koulutusmahdollisuuksia ja henkilöt, joiden arvioidaan tarvitsevan erityisesti toiminnallista opiskelua, osa-aikainen koulutus soveltuisi myös työssä käyville.
- Keskeisenä sisältönä luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen taidon opinnot
- Koulutusta tulee voida suorittaa joustavaan tahtiin ja sivutoimisesti
- Opintoja voidaan yhdistää toiminnallisiin sisältöihin

Kotoutumiskoulutukseen vaihtoehtoisia toteutusmalleja

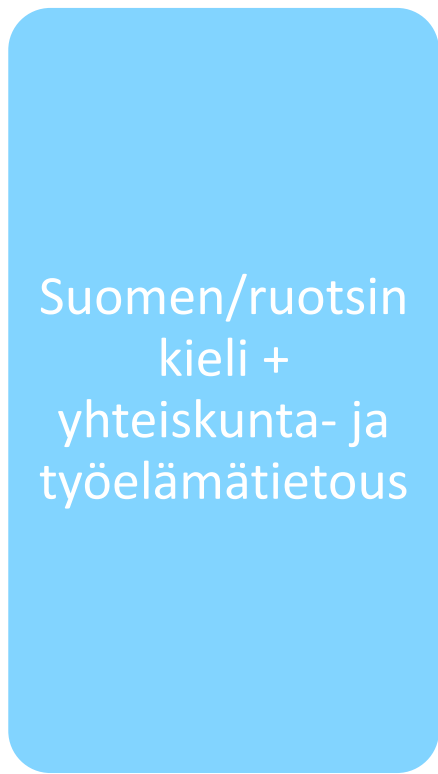
- Koulutusmoduulien nivominen kohderyhmän mukaan mm. ammatilliseen opiskeluun, yrittäjyyteen, vapaaehtoistyöhön, verkko/etäopiskeluun, omaehtoiseen opiskeluun lähiopetusjaksojen välillä
- Kielitaitotavoite ja koulutuksen kokonaisuus pysyvät samana, huomioi henkilökohtaiset tarpeet
- Koulutusmoduulien sisällä voi olla monipuolisesti muuta toimintaa (esim. työssäoppiminen, työharjoittelu, tutustumisjaksot, kokeilut ym.) ja koulutusmoduulien välillä muuta toimintaa (esim. työkokeilut, palkkatuettu työ, kolmannen sektorin palvelut)
- Orientoiva moduuli niille, jotka ovat saaneet oleskeluluvan, mutta ei kuntapaikkaa vielä, tai kuntaan siirtymisen jälkeen koulutuspalveluihin pääsyä odottaville

LÄHTÖTASOARVIOINTI (suomen kielen taito, opiskeluvalmiudet ja tavoitteet)

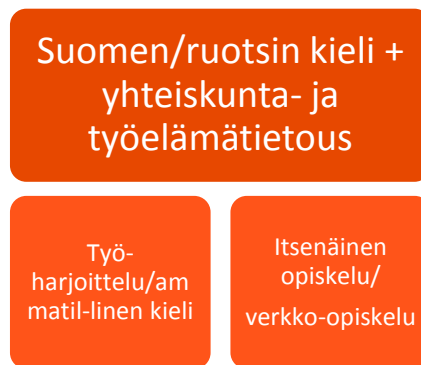
Orientoiva moduuli

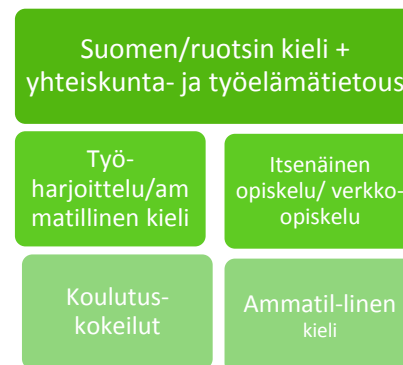
Moduuli 1

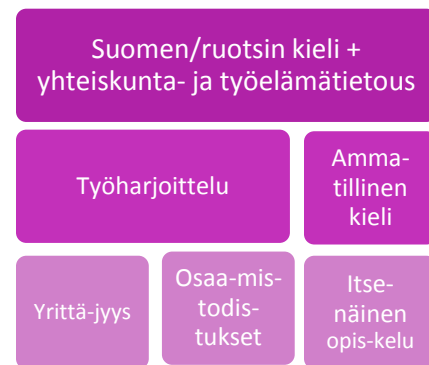
Moduuli 2

Moduuli 3

Moduuli 4

YKI - PERUSTASON TESTI

ARVIOINTI, OHJAUS, TYÖKOKEILU, PALKKATUETTU TYÖ, TÄYDENTÄVÄT PALVELUT

Kulttuurinen moninaisuus, POPS 2014

- TAVOITE: tilan antaminen monimuotoisuudelle, sen näkyväksi tekeminen, dialogin edistäminen, kulttuurienvälinen ymmärrys
- Koskee koko koulua, yhteisön kaikkia jäseniä.
- Perustuu käsityksen, että oppilaalla on monta identiteettiä (kerroksisia, ristiriitaisia, muuntuvia)
- Kulttuurien ja kielten moninaisuutta ei nähdä ongelmana vaan voimavarana
- Ei korosteta erilaisuutta (paljon samanlaisuutta)

Mitä kielitietoisuus on? POPS 2014

KIELITIETOISUUS ON TIETOISUUTTA

- ◆ kielen merkityksestä opetuksessa ja koulun muussa toiminnassa
- ◆ tiedonalojen yhteisestä kielestä ja eri oppiaineiden erityisistä kielistä, tekstikäytännöistä ja niissä vaadittavista tekstitaidoista
- ◆ omasta itsestä kielen/kielten käyttäjänä
(KIELET EIVÄT KILPAILE KESKENÄÄN)
- ◆ Kielitietoisuus on yksi koulun toiminta-
kulttuurin periaatteista

Kielitietoinen koulu – miksi ja miten?

POPS 2014

- ◆ Kielellä on keskeinen rooli oppimisessa.
- ◆ Kaikkien oppiaineiden opetuksen ytimessä oppiaineelle ominaisen kielen, kielenkäyttötapojen ja tekstitaitojen sekä oppimista edistävien oppimisstrategioiden opettaminen
= eri tiedonalojen/oppiaineiden kieli.
- ◆ Opetuksen kielen, oppitunnin vuorovaikutuksen ja opetustekstien kielen pedagoginen havainnoinnin tulisi olla osa jokaisen opettajan ammattitaitoa.

Kielitietoisen opetuksen avulla monilukutaitoa

- Laaja tekstikäsitys (literacy, numeracy, multiliteracies)
- Erilaisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taidot
- Eri oppiaineiden käsitteellistämisen- ja ajattelutapojen hallinta (tiedonalojen, disciplinary literacies)
- Monilukutaito kattaa esimerkiksi kirjoitetun ja puhutun tekstin lukutaidon, matemaattisen lukutaidon, kuvanlukutaidon, medialukutaidon ja digitaalisen lukutaidon.
- Tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten ja näiden yhdistelmien avulla.

Monilukutaitoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa

- ◆ kehittää erilaisten viestien tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja jatkumona, kun edetään perustaidoista laaja-alaisuuteen
- ◆ etenee arkikielen hallinnasta kohti tiedonalojen käsitteellistä kieltä
- ◆ liittyy ajatteluntaitoihin: kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, arvioida ja arvottaa tietoa
- ◆ hyödyntää uudistuvaa teknologiaa sekä perinteisiä käsin ja suullisesti harjoitettavia viestintätaitoja
- ◆ tuo tarkasteltavaksi vapaa-ajan tekstit ja informaalin oppimisen mahdollisuudet
- ◆ lisää oppimisen iloa

Kielikasvatus tuo opetukseen uusia käsitteitä

POPS 2014

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

